

LP/2021/267 Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona o odobrati nezaslúžených benefitov predstaviteľom komunistického režimu (tlač 516)

Medzirezortné pripomienkové konanie od 26. 0. 2021 do 03. 06. 2021

Rezortné číslo: 20970/2021-M_OPVA

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Obyčajné pripomienky

Pripomienku k čl. II § 143an ods. 8 ako aj pripomienku k doložke vplyvov, ktoré sú uvedené v predkladacej správe odporúčame uviesť v predkladacej správe aj v ďalšom legislatívnom procese.

Povinnosť útvaru sociálneho zabezpečenia ministerstva a Vojenskému úradu sociálneho zabezpečenia predkladať vláde každoročne správu o odnímaní nezaslúžených benefitov predstaviteľom komunistického režimu navrhovanú v bode 3 považujeme za nadbytočnú, vzhľadom na to, že doručením tejto správy na rokovanie vlády sa údaje z nej stanú verejnými, pričom jej prerokovanie vládou nevyvoláva žiadne právne účinky. Rovnaký účinok možno dosiahnuť zverejnením takejto správy na webovom sídle útvaru sociálneho zabezpečenia ministerstva, resp. Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia.

Upozorňujeme, že navrhovaná právna úprava nezohľadňuje zásadu dvojínštančnosti administratívno-právneho konania ako súčasti práva na spravodlivý proces. Hoci návrh zákona predpokladá dvojínštančnosť konania vo veci nového určenia sumy dôchodkovej dávky po vylúčení doby služby, o samotnom vylúčení doby služby bude v oboch stupňoch konať ako o predbežnej otázke Ústav pamäti národa, a to zrejme s rovnakou funkčnou príslušnosťou.

V návrhu novely zákona o pamäti národa odporúčame vyšpecifikovať, ktoré zložky ŠtB, a ktoré funkcie tejto zložky by eventuálne spadali pod možnú právnu úpravu. V záujme kontinuity právneho poriadku odporúčame riešiť problematiku odkazom na prílohu č. 1 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností v znení neskorších predpisov. V rámci navrhovanej úpravy tiež odporúčame zohľadniť zákon č. 169/1990 Zb. o občianskych komisiách pôsobiacich v rezortoch ministerstiev vnútra. Na základe tohto zákona totiž došlo k posudzovaniu príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti občianskymi komisiami vo vzťahu k ich ďalšej službe a k odoberaniu príspevku za službu.

Navrhované zmeny a doplnenia zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov budú v mnohých prípadoch nevykonateľné vzhľadom na predchádzajúce právne úpravy týkajúce sa hmotného zabezpečenia v starobe bývalých príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti zaradených v zložkách ŠtB. Podľa dôvodovej správy sa pri navrhovanom spôsobe výpočtu dôchodkovej dávky majú z platnej právnej úpravy vylúčiť doby trvania služobného pomeru jeho poberateľa v zložkách ŠtB a zárobky, resp. vymeriavacie základy spadajúce do týchto dôb. Nevykonateľnosť vo vzťahu k predchádzajúcim právnym predpisom upravujúcim sociálne zabezpečenie príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti, resp. Policajného zboru, tak spočíva v tom, že pri vylúčení zárobkov, resp. vymeriavacích základov, nebude možné vypočítať novú

sumu dôchodkovej dávky tak, ako sa to uvádza v prechodných ustanoveniach návrhu zákona s poukazom na použitie ustanovení doterajších právnych predpisov.

Ustanovenie o minimálnom dôchodku podľa navrhovaného § 143a ods. 5 sa vzťahuje na poberateľov výsluhových dôchodkov priznaných do účinnosti tohto návrhu zákona. Podľa neho by nová suma výsluhového dôchodku nemala byť nižšia ako minimálna suma starobného dôchodku, pričom sa v navrhovaných ustanoveniach jeho spracovateľ nezaoberá tým, že sumy výsluhových dôchodkov u niektorých poberateľov sú v súčasnej dobe vyplácané v nižšej sume, ako je suma minimálneho dôchodku. V navrhovanom § 143a ods. 6 a 7 sa navrhuje začiatok konania a osobitná lehota 90 dní na vydanie rozhodnutia, čo považujeme za nadbytočné. Začiatok dávkového konania a lehoty na rozhodnutie o nároku na dávku upravujú § 83 a 84 zákona č. 328/2002 Z. z., čo považujeme za dostačujúce aj na konanie o nároku na dôchodok podľa odsekov 1 až 5. Okrem toho ustanovenie o neprípustnosti predĺženia navrhovanej lehoty 90 dní nemožno vnímať a vykonať absolútne. Podľa § 84 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z. sa na konanie o dávkach a službách sociálneho zabezpečenia vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Podľa § 32 a 33 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (správny poriadok) rozhodnutie možno vydať až na základe presne a úplne zisteného skutkového stavu, inak by bolo nezákonné. V aplikačnej praxi sa nezriedka stáva, že v uvedených lehotách sa skutkový stav dostatočne nezistí. Odseky 6 a 7 navrhujeme z dôvodu nadbytočnosti vypustiť.

Z hľadiska ústavnosti návrhu zákona je potrebné posúdiť primeranosť použitých prostriedkov. Mechanizmus, aký navrhujú jeho predkladatelia, predpokladá uplatnenie princípu objektívnej zodpovednosti fyzických osôb, ktoré vykonávali službu podľa navrhovaného § 27a ods. 1 zákona č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939 – 1989 a o založení ústavu pamäti národa a o doplnení niektorých zákonov (zákon o pamäti národa) v znení neskorších predpisov v zmysle predkladanej novely, s liberačnými dôvodmi uvedenými v navrhovanom § 27b ods. 2 novely zákona. Takýto mechanizmus teda postihuje dotknuté osoby bez skúmania ich individuálneho podielu na nemorálnosti, protiprávnosti a zločinnosti komunistického režimu, čo môže vyvolať otázky o primeranosti navrhovanej právnej úpravy vzhľadom na pomerne široký a do určitej miery neurčitý okruh dotknutých osôb na jednej strane a na strane druhej na možnú absenciu iných osôb v navrhovanom výpočte dotknutých osôb, ktoré naopak mohli mať podiel na protiprávnosti komunistického režimu, ako aj na uplynutí vyše 30 rokov od pádu komunistického režimu. Návrh zákona ďalej za benefit priznaný bývalým príslušníkom Zboru národnej bezpečnosti, ktorí boli zaradení v zložkách Štátnej bezpečnosti (ŠtB), považuje ich dôchodkové zabezpečenie, ktoré je podľa jeho predkladateľov vysoko nadpriemerné. S takýmto záverom nie je možné generálne súhlasiť s poukazom na skutočnosť, že v predchádzajúcom období bolo dôchodkové zabezpečenie vykonávané v rámci jednotného dôchodkového systému spočívajúceho okrem iného v tom, že všeobecné predpisy o sociálnom zabezpečení ustanovovali maximálnu sumu starobného dôchodku, ktorú nebolo možné prekročiť. V dôvodovej správe nie je uvedené relevantné porovnanie údajov na účely tvrdenia o nadštandarde dôchodkového, resp. výsluhového zabezpečenia. Systém odvodovej povinnosti bol založený na tzv. daňovo-odvodovej povinnosti, pričom návrh zákona nezohľadňuje túto skutočnosť, pretože navrhovanou právnou úpravou sa nezapočítava žiadne obdobie plnenia si tejto povinnosti počas pracovného zaradenia v zákonom ustanovených zložkách.